

A tombolán nyert tigris

Holt híret keltették a szakmában néhány éve Gali Lászlónak, az egri Gárdonyi Géza Színház igazgatófőrendezőjének.

No persze nem a szóvalódi értelmében. Csak éppen nem jósoltak neki túl hosszú időt posztján, mert — úgymond — olyan városban akart színházat teremteni, ahonnan Szikora János elmenekült. Reménytelen vállalkozás, vélték sokan, vagy ha mégis sikeres előadások születnek, majd jönnek a zord kritikuskok.

Most, amikor beszélgetünk, a második — szinte végig teltházas — évad vége felé, a kezdeti küzdelmekről, többmenetes csatározásokról, s főként jelenlegi gondjairól keveset beszél. (Nincs hitelük mostanság a sirámoknak, mondja, s a nehezedő gazdasági helyzet színházi életet, kultúrát szorító hatásairól is csak tréfás-komolyan ejt szót — végül is ő sem tudna mást mondani erről, mint amit már amúgy is betéve tudunk.)

Állunk a kívülről meglehetősen csúnya színházépület nézőterén. A fekete függönykulisszákkal körülvett színpadon most csak egy zongora árvalkodik, a hozzátartozó székkel. A társulat ma vidéken játszik, így ez az este a hangversenyszerető közönségé. Mondják, a terem akkusztikája kiváló — jószerével ez az egyetlen, amivel a hatvanas évek elején befejezett egri színház jelenlegi gazdái maradéktalanul elégedettek lehetnek.

— Alighogy megépült ez a meglehetősen ormótlan épület, már szinte meg is szűnt színházként létezni — kezdi Gali László, amikor a múlttól kérdezem. — A hatvanas évek színházkörzetesítési koncepciójának ez volt az első, s talán az utolsó áldozata. Jó huszonhárom évig befogadó színházként, mondhatni kultúrház-jelleggel működött, a Miskolci Színház fennhatósága alatt. A helyzet igazán úgy tíz éve kez-

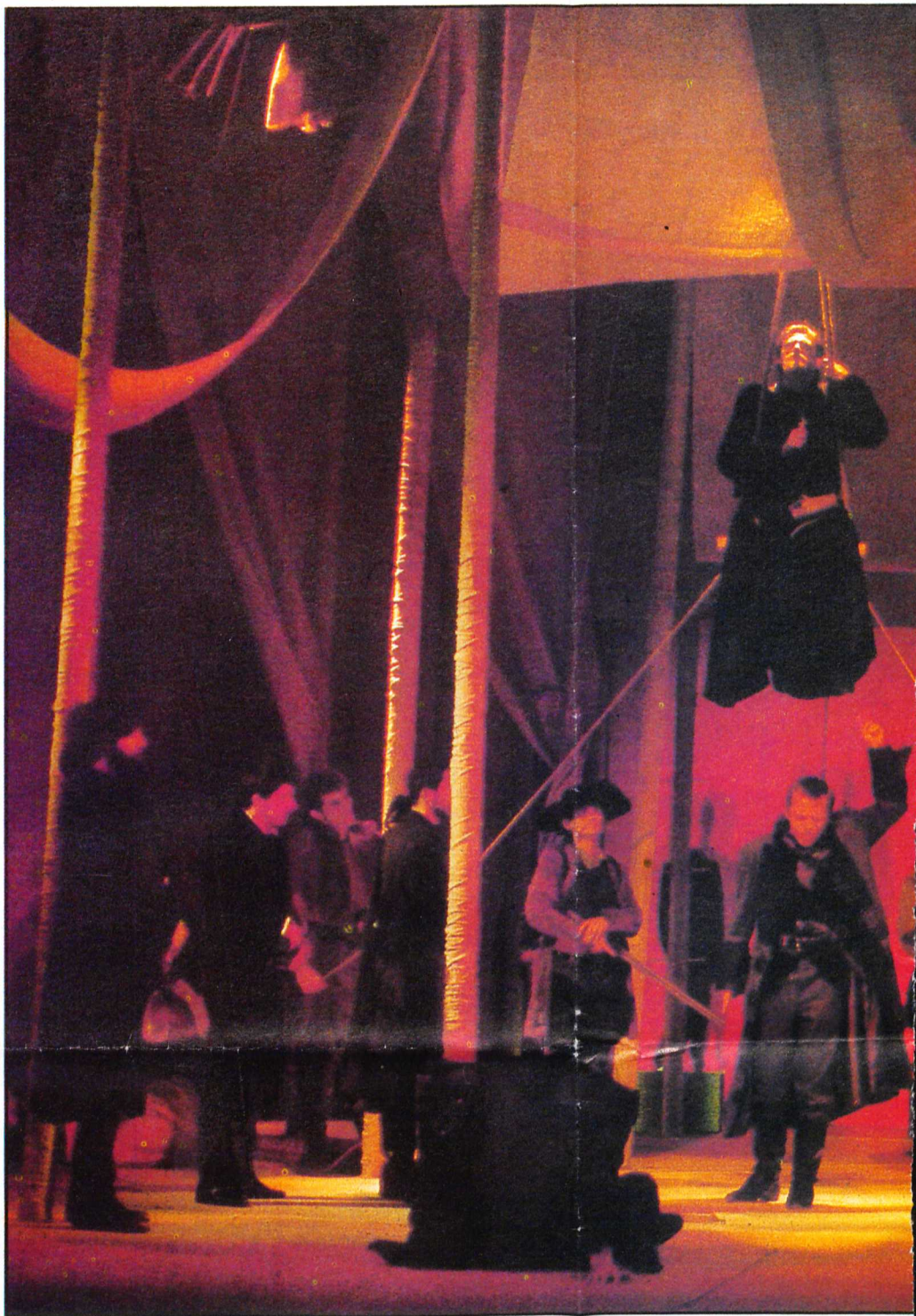

Gali László igazgató

dett ellehetetlenülni, hiszen ez a befogadó-jelleg meglehetősen leszűkítette a színház közönségét. Az egyes előadásokat két-három ízben játszották csak. Ez azt jelentette, hogy Egerből is legföljebb a szerencsés kevesek juthattak hozzá friss színházi élményhez — ám a megye érdeklődő közönsége szinte teljeséggel kiszorult a színházból.

Így aztán hosszas nekiképzülődés után 1985-ben kimondatott, kell önálló színház Egerben. Igazgatónak akkor kinevezték Szikora Jánost, azzal az ígérettel, hogy saját társulat is szerveződhet itt. Ám Szikora Jánosnak nem jutott önálló társulat, az őt követő Gali Lászlónak azonban igen. Mint megtudom, nem „adományképpen”, hanem kemény küzdelem eredményeként.

— A baj az volt — mondja Gali László —, hogy voltaképpen a várost készületlenül érte az új lehetőség. Vagyis előbb volt meg a pecsét (legyen önálló színház), s csak azután fogtak hozzá az intézményrendszer kiépítéséhez. Amikor kiderült, hogy az önálló színházhoz a befogadó színház költségvetésének (négy éve tizenkilencmillió forint volt rá) legkevesebb a duplája kell, mindenki kétségbeesett, honnan vegyék ezt a pluszpénzt. Csak fél évi kemény küzdelem árán tudtam bebizonyítani, hogy ez a költségvetés a matematikailag szükséges és elegendő a legkisebb társulat működéséhez. Nem untatom a részletekkel, de elképzelheti, nem volt leánváalom. Sokszor magam is úgy éreztem, ennek a

színháznak a tájékára se jövök többet. Aztán vettem egy nagy levegőt, s csináltam tovább.

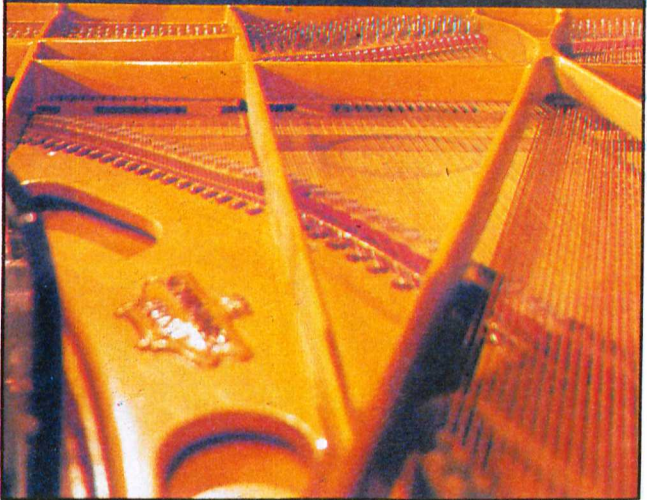
Végül is, a színházban sincs másképp, mint az élet egyéb területein: meg kell

Szép Ernő: Május (Román Judit, Megyeri Zoltán)

A fekete esernyőben Csendes László

tek bér munkában. Adott esetben az egyik bútor Zalaegerszegen, a másik mondjuk Veszprémben, míg az ajtó például Nyíregyházán. S ha valami készt, borult a bemutató. S hozzá a társulat is nagyon fiatal: az átlagéletkor 30 év alatt van, az első évad az ifjú színészeknek igazi „mélyvíz” volt: nem egy-közülük hét főszerepet is játszott ekkor.

Mindez persze a közönséget vajmi kevésbé érdekli. Számára az egyedül fontos dolog a produkció. Bizonyítani a publikumnak, s bizonyítani országnak-világnak, hogy kell ez a színház, komoly feladat.

— A közönség szervezését azzal kezdtük — mondja Gali László —, hogy megkerestük azokat, akiknek valaha bérlete volt a színházba. Ugyanakkor megkerestük a cégeket, vállalatokat, téveszket, eljártunk közgyűlésekre is „korteskedni”. Persze nem „fantomnézőket” gyűjtöttünk, hanem olyanokat, akiknek valóban kell a színház. Hét felnőtt — és öt ifjúsági bérlettel kezdtük — ma kilenc, illetve nyolc bérletünk van. Az előadásaink megközelítőleg telt házasak, s talán az is mond valamit, hogy a jövő évadban Salgótarjánban is bérletezünk.

Hogy a közönség a befogadósínházi időszakban sem szokott le egészen a színházbajjárásról, abban nagy szerepe volt az immár több mint tízéves nyári Agria játékoknak, no meg némiképp a húsz éve működő Harlekin bábszínháznak is. Ma már a kőszínház, a

nyári színház és a hajdan volt amatőr társulattól szerveződött bábszínház közös irányítással — közös költségvetéssel működik. Ez Gali László szerint több szempontból is előny.

— Azokban a gyerekekben, akik a báb előadások élményéhez hozzászoktak, természetesen módon kialakul a színházba járás igénye. Erre lehet építeni a kőszínház gyermek- és ifjúsági előadásait. Így el tudjuk érni, hogy a gyerekek ne szokjanak el a színházról, s meg tudjuk teremteni az átmenetet a felnőtt színházhoz. Ugyanakkor a nyári színházzal megnyúlik a szezon — nálunk csak egy hónapos a nyári szünet; ez az idő viszont kell a színészeknek a pihenésre, valamint a felkészüléshez az új évadra. Am a kapcsolatunk a közönséggel így szinte folyamatosnak mondható.

Mindez persze, feltételezem, még átgondoltabb műsortervezést igényel ami — ismerve a jelen kulturális helyzetet — amúgy sem könnyű manapság. Meg is kérdezem az ágazatát, itt Egerben, hogy látják az igényesség és szórakoztatás egyre ellentmondásosabbnak tűnő viszonyát.

— Nem vagyok naiv, hogy azt képzeljem, a színház kivonhatja magát a társadalom és a gazdaság mai tendenciái alól. Mégis hiszek abban: ha a színház azokról a dolgokról szól, amik az embereket foglalkoztatják, meg tudja tartani a közönségét. Kell, hogy érezze a néző, a színház (is?) komolyan veszi a gondjait. Jó darabokat, jól

„kiosztható” darabokat kell játszani. Hiába van ugyanis, mondjuk, remek Ophéliánk, ha nincs olyan színészünk, aki Hamlet szerepére alkalmas. S persze az is szempont, hogy a közönség nem egy homogén massa — tehát meg kell teremteni a néző demokráciáját. Nincs jogunk sem az operett közönségét kirekeszteni a színházból, sem pedig a fiatal értelmiséget, amelyiket például Nadas Péter Takarítása érdekl. Persze meg kell és meg is lehet találni azt az izlés hártárt, ami alá nem szabad lemenni.

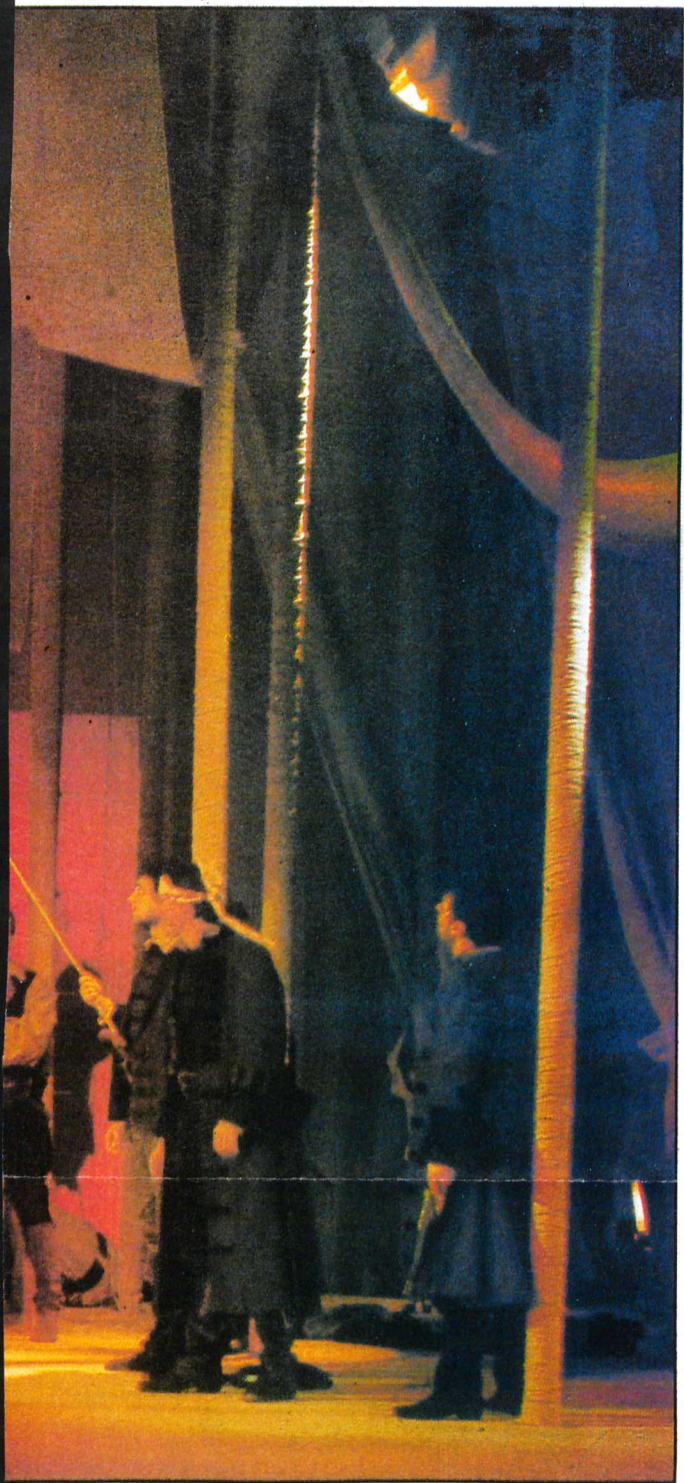
Gali László egyébként nem hisz a szórakoztatás és érték kibékíthetetlen ellentmondásában. Példaként a *Valló Péter* rendezte Figaró házasságát említi, amit aperettsikerrel játszottak. Persze tudja, ahogy nehezebb a helyzet, egyre kevésbé lesz kedvük az embereknek színházba járni, s ha mégis növekszik az igény a vígjáték, bohózat, zenés játék, egyszerűen a szórakoztató műfajok iránt, ám itt is meg lehet találni a színvonalas műveket.

Mielőtt elbúcsúznánk, néhány percre megállunk a színház előcsarnokában, ahol — az új gyerekdarabhoz kapcsolódóan — jelenleg nemzetközi gyermekrajzkiállítás látható. Az előcsarnok — Múzsák Galériája néven — mostanság Eger legnagyobb kiállító termének számít, s az első bemutatótól (1987 októbertől) kezdve rendszeresen ad helyt a legkülönbözőbb tárlatoknak. Ez is amolyan nézőcsalogató számított.

Elgondolkodom mindazon, amiről e rökpe kétórás beszélgetésben szó esett, s igazat kell adnom annak a tanácsai előadónak, aki a színházcsinálást a tombolavásárláshoz hasonlította.

Megveszi az ember a tombolajegyet, aztán izgul, vajon kihúzzák-e. S végül kiderül, hogy megütötte a főnyereményt — övé lett az emberevő tigris.

Décsi Ágnes

Schiller: Haramiák

kötni az ésszerű kompromisszumokat. A tizenkilencmillió fejlesztés összegét három évre elosztva kapta, kapja meg a színház. Így Gali Lászlóék az 1987-es első szezont előtársulati jelleggel csinálták végig, egy rendezővel, egy asszisztenssel, egy tervezővel, tizenöt szí-

nésszel, minimális bemutatószámmal és beszerzésekkel. Másfél évadot saját műhelyek nélkül játszottak végig, hiszen a műhelyház felépítését, pénz hiányában, csak most januárban fejezhetnék be. Ez annyit jelentett, hogy az egyes előadások jelmezei, díszletei, kellei, mind másutt készül-

Fotó: Varga Zsolt